

Dame i gospodo, poštovani gospodine Žigmanov, gospođu Janković, gospođu Jeremić, dragi prijatelji izuzetna mi je čast i zadovoljstvo što danas imamo priliku da govorimo o Gerontološkom društvu Srbije.

Bilo je jako teško za pet minuta izdvojiti doprinos Gerontološkog društva Srbije, ne samo zbog širine ove oblasti, već zato što Gerontološko društvo čine ljudi, posvećeni, motivisani i usmereni na unapređenje položaja starijih osoba. Zato mi je žao što ne mogu sve da ih spomenem imenom i prezimenom, mnogi od njih se nalaze u Sali i znaju da je trajanje društva i njihova zasluga.

Pre tačno pedeset godina, 1973. godine, na inicijativu stručnjaka iz oblasti gerijatrije i socijalne gerontologije, osnovano je Gerontološko društvo Srbije, kao stručno-naučna i društveno-humanitarna organizacija. Inicijativa grupe eksperata iz Instituta za socijalnu politiku, prerasla je u GDS i toj inicijativi su se pridružile različite institucije i pojedinci, a prvi predsednik Društva bio je prof. dr Petar Korolija rodonačelnik moderne gerijatrije u Srbiji, po kome se zove i kliničko odeljenje za gerijatriju Interne klinike KBC "Zvezdara" u Beogradu.

Važnost ove oblasti i značaj GDS-a možemo da sagledamo prvo preko podatka o starosti stanovništva u Republici Srbiji. 1970 godine prosečna starost stanovništva bila je 32,33 godina a u populaciji je bilo 9% osoba starijih od 65, dok je danas prosečna starost 43,8, a 22,10 % stanovnika je starije od 65 godina.

Starenje stanovništva ili bolje reći dugovečnost je jedan od najvećih uspeha čovečanstva ali i izazova 21. veka. Društva se suočavaju sa povećanim brojem starijih osoba u populaciji i treba da se prilagode ovim promenama.

Ovo nije moguće bez prikupljanja dokaza kroz istraživanja, tako da je gds u svom radu otvorilo mnoga značajna pitanja. Jedno od tih pitanja su usluge socijalne i zdravstvene zaštite namenjene starijima. Istraživali smo ne samo pristup uslugama, već i potrebu njihove integracije, govorili smo o hraniteljstvu starijih osoba, volontiranju u starijem životnom dobu, kako zdravo stariti. Kroz ova istraživanja prelama se i naša zagovaračka aktivnost a ona je bila u skladu sa potrebama starijeg stanovništva, Društvo sa jedne strane zagovara za zdravo starenje i preuzimanje lične odgovornosti što je u skladu sa dekadom zdravog starenja. Sa druge strane nismo zaboravili ni one kojima je potrebna pomoć i podrška i one koji ne mogu sami o sebi da brinu, pa u tom smislu zagovaramo za integrisane usluge u zajednici.

Takođe smo često isticali da je značajno kada govorimo o starijim osobama da ih posmatramo kroz prizmu celoživotnog ciklusa jer razlike koje se akumuliraju tokom života vode nas još većim razlikama i nejednakostima u starosti, pa su posebna istraživanja GDS-a bila usmerena na određene grupe starijih osoba kako bi se unapredio njihov položaj. Ovde dolazimo i do rodni nejednakosti i rodne ravnopravnosti koje su takođe značajan deo rada Gerontološkog društva Srbije. Značajan doprinos tome dala je prof dr Anđelka Milić kroz svoja feministička istraživanja, a ona je upravo bila dugogodišnja urednica Časopisa Gerontologija koji izlazi dva puta godišnje i sufinansiran je od strane Ministarstva i tehnološkog razvoja. Takođe, na svake četiri godine GDS organizuje kongres koji okuplja značajne stručnjake iz ove oblasti iz Srbije, ali i inostranstva. GDS je i deo međunarodne asocijacije Gerontologa i gerijatarata.

Pored toga Gerontološko društvo Srbije je među prvima istaklo značaj pripreme za odlazak u penziju, značaj međugeneracijske saradnje. Takođe značajna tema u savremenom društvu je smanjenje digitalnog jaza, a ne digitalna nepismenost. COVID nam je bio uveličavajuće staklo I pokazao da postoje mnoge druge oblasti na kojima moramo da radimo zajedno, a to su nesreće I klimatske promene I to ne samo one velike koje svi vidimo već I one koje ne primećujemo, a to visoke I niske temperature koje traju u kontinuitetu nekoliko dana ili nedelja.

Još od svog osnivanja pored istraživanja, predstavnici GDS učestvovali u izradi preporuka za javne politike, ali i u njihovoj izradi. Pitanja kao što su kućna nega i pomoć u kući su danas još aktuelnije teme ne samo zbog demografskog starenja, već I zbog promene porodične strukture. Kovid, nam je skrenuo pažnju i na izuzetan značaj formalnih negovatelja I medicinskih radnika u našem slučaju gerijata I geronto sestara, i nužnost unapređenja uslova njihovog rada.

Ne manje važna oblast je da se percepcija starenja mora promeniti – preći sa razmišljanja o pružanju pomoći na obezbeđivanje punopravnog učešća starijih osoba u društvu i puno uživanje njihovih ljudskih prava. Naravno, najvažnije pitanje je razvoj javnih politika koje će obezbediti blagostanje za sve građane tokom čitavog životnog veka kao i iskorenjivanje nejednakosti između i unutar generacije i promovisanje pristupa zasnovanog na ljudskim pravima.

I da završim: osnovna **misija** Gerontološkog društva Srbije je kontinuirano zalaganje za poboljšanje kvaliteta života u starosti, pre svega kroz istraživanja, kampanje i zagovaranje da dostojanstveno starenje bude deo svih javnih politika. GDS se zalaže da starije osobe budu ravnopravni članovi društva, bori se za zaštitu starijih osoba od svih oblika nasilja, podstiče istraživanja u ovoj oblasti i zagovara usvajanje Nove Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima starijih osoba. I to je naša globalna aktivnost. Ove godine 10 decembra obeležili smo 75 godina od usvajanja Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima i dalje je taj dokument jako značajan. U međuvremenu smo dobili još nekoliko značajnih dokumenata o ljudskim pravima, konvencija o pravima osoba sa invaliditetom, zaštiti prava radnika migranata i njihovih porodica, tako da je vreme da se setimo jedne zaboravljene konvencije, a to je konvencija o ljudskim pravima starijih osoba. Donošenje ovakvog dokumenta bi omogućilo dostojanstveno starenje i s tim u vezi svako od nas treba da se seti: „Ljudska prava starijih danas su ljudska prava nas samih sutra“.